

Padavimai apie Ėilalės kraėto piliakalniųs

Laimė tiems, kas yra patyręs vakarus, kai, sukritę ant kà tik suvepto ėieno, ar sugulę kambarylyje, vienas per kita ima praėyti motulės, kad ėi papasakotę apie tai, kà ėmonės pasakoja apie ėiose apylinkėse dunksanėius piliakalniųs, tyvuliuojanėius eėerus, uėkeiktas vietas, patiltėse besivaideinanėius nekrikėtytus vaikus...

Podis po ėodėio ir nusiliesia padavimė ir legendė pynės, kartais net iki auėros.

Daug tokieė padavimė, senė ėmoniė pasakojimė per savo ilgà ampelà uėradė, surinko iėkilus ėemaitijos kultūros tyrinėtojas, buvęs ilgametis Kretingos muziejaus direktorius Juozas Mickeviėius. Jam ėiame darbe yra talkinė ir mokiniai, draugai, bendraminėiai. Parengėme ir savo skaitytojams siūlome pluoėtelà tokieė mūsė senolieė pasakojimė, uėradytė Ėilalės kraėte.

GUMBPELKĖS VARDŲ KILMĖ

Gumbpelkė yra Bukėnė kaimo ganykloje (Ėilalės r.). Seniau ėmonės buvo pamaldūs. Bijojo gyvatės vardà minėti, nes manė, kad tai yra nuodėme. Dėl to jie gyvates praminė gumbais. Toje pelkėje buvo daug gyvaėiė. Kadangi gyvates vadino gumbais, tai ir tà pelkė pavadino Gumbpelke. Gumbelkė yra garsi tuo, kad ėia vaidenasi. Kad keliu einant ar vaėiuojant, Gumbpelkėje nesivaidentė, ėmonės ėia pastatė koplytėlė. Uė Koplytėlės yra aukėtas, staigus skardis.

VELNIAI IR UOGAUTOJAI

Velniukai apstojo uogautojas. Vienà ėventà dienà motinėlė nuėjo à Gumbpelkė uogauti. Tose vietose ir dabar dar yra daug spanguolieė bei bruknieė. Motinėlė uogavo uogavo ir staiga pamatė, kad pas jà ateina du vokiečiai. Jie ėnekėjosi vokieėkai. Staiga vietoje jė atsirado penki vokiečiai. Priėjo jie prie motinėlės ir apstojo jà. Ėi ėiuri à juos ir mato, kad vokieėukė nosyse nėra skylieė. Suprato, kad tai yra velniukai. Motinėlė labai iėsigando ir, drebėdama iė baimės, risėia pasileido namė link, Gumbpelkėje

palikusì visas uogas. Iė to iėgaseio motinėlė sunkiai ir ilgai sirgo.

VELNIAI IR MUZIKANTAI

Kartà velniukai muzikantams pasirodė netoli Gumbpelkės koplytėlės. Bukėnė kaime buvo zorė (vakaruėka). Muzikantas ėjo iė zorės (vakaruėkos, pasilinksminimo) namo. Buvo apie 12 val. nakties. Atėjės keliu iki Gumbpelkės, netoli koplytėlės, muzikantas pamatė skersai kelio einantà velniukà, pasivertusà à juodà ėmogė. Muzikantas labai iėsigando ir grėpo atgal. Muzikantà atgal pro Gumbpelkė palydėjo vaikai. Po ėio àvykio muzikantas sunkiai susirgo.

PRIE GUMBPELKĖS ARKLYS PAMATĖ VELNIUKÀ

Kartà vienas ėmogus vaėiavo à Ėilalė. Bukėnė kaime jis turėjo pravaėiuoti pro Gumbpelkė. Pravaėiavus pro koplytėlė, arklys sustojo. Ėmogus ragina arklà judėti à priekà, negaili jam botago. Arklys prunkėėia, trypia kojomis, stoja piestu ant paskutiniėjė kojė, bet toliau – nė ėingsnio. Veėimas stovi vietoje. Po kurio laiko prie veėimo priartėjo keli vyrai. Tada arklys ėoko à aukėtã ir, kiek tik galėdamas, nulėkė Ėilalės link.

GUMBPELKĖJE DEGĖ PINIGAI

Vienà pavakarė berniukas nuėjo à Gumbpelkė, kur auga berėiukai, puėelės. Vėjo nebuvo. Staiga virė berėiukė iėkilo ugnis. Ji ėjo iė berėiukė ėakė galūnieė. Berniukas ėiuri, kad iė berėiukė eina ugnis, bet jė ėakos nedega. Iėsigando, paliko nusipjautus berėiukus, iėspyrė iė klumpieė ir tekini nuskudė à namus.

Papasakojo 50 metė amėiaus Burkėnė k. (Ėilalės valsėius) gyvenetojas J. Kuizinas. 1938 m. uėradė Ėilalės progimnazijos III klasės mokinys J. Kuizinas

ĮD GUMBPELKĖS ĮDVARYTI VELNIAI

Senieji ėmonės pasakoja, kad Gumbpelkėje gyvena velniai. Vienà kartà jie numaustė pro ėalà vaėiuojanėio kunigo ratus (ėem. – ratė tekinius, veėimo tekinius). Paskui kunigas prie pelkės atvaėiavė su ėventybėmis ir velnius iėbaidė. Nuo to laiko Gumbpelkėje velnieė ėmonėms nebetekė matyti.

1936 m. birėelio mėn. uėradė Andriėjaieio pradinės mokyėlos mokytoja Liucija Mielytė

DROBŪKĖĖIO MILPINKAPIS

DrobŪkėėio kaime nuo seno dunkso milpinkapis. Senieji vietiniai ėmonės pasakoja, kad ėia esàs palaidotas milėinas didvyris.

1939 m. uėradė III klasės mokinys O. Vaiėiulis

Medvėgalis. Danutės Mukienės nuotrauka

PEMATEIŲ PĖMĖ ■ 2011/7

JUODAINIŲ MILPINKAPIS

Juodainių kaime (Laukuvos apylinkės) yra Juodainių milpinkapis. Senieji žmonės pasakodavo, kad seniau naktį ant to kalno pasirodydavo žvairios keistos dvasios. Visa tai prasidėjo tada, kai ėlia milpinkapio gyvenęs A. Gedvilas pradėjo milpinkapį kasti ir iškasė ten gulėjusius kaulus. Naktį trobos durys nebeuždarydavo, o klėtyje gulinėios tarnaitės antklodą kažkas nematomas nutraukdavo nuo lovos. Vieną naktį, tarnaitė atsigulus į lovą, taip pat kažkas pradėjo traukti antklodą. Tarnaitė, antklodą atsikandusi, ėmė šaukti: „Budeli, budeli, dantis išlaupysi!“, o vaiduoklis, kad tempia, net dantys traška. Tempė, tempė ir nutempė antklodą, nors mergina ją ir stipriai laikė.

Vaidenosi iki tol, ko A. Gedvilas išovėsi ardęs milpinkapį ir paslėpė kaulus giliai po žeme.

1939 m. uždė Ąilalės vidurinės mokyklos III klasės mokinys Vincas Kidavičius

MILPINKAPIS PĀSINO KAIME

1923 m. Pāsino kaimas yra 7 km nuo Ąilalės, apie 4 km nuo Tauragės. Jo papėdės ilgis 25 m, plotis 24 m, virđūnės plotas 25 x 13 metrų.

Seniau Milpinkapis buvo apaugęs tankiu lapuoėiu miėku, o vėliau – tankiu alksnynu. Galop naujakurys A. Raudonius Milpinkapį išarė. Bet pasirodė, kad Milpinkapio virđūnė yra labai akmenuota, visai netinkama dirvai. Naujakurys, norėdamas pašalinti akmenis, apie pusę metro žemės nukasė, akmenis išsvarstė, išrausė. Bet po kelio metrų arimo vėl atsirado tiek daug akmenų, kad visai nebebuvo āmanoma paarti. Nuo tada Milpinkapio virđūnė nebeariama.

Seniau Milpinkapio āiaurės ir pietų ālaitai buvo staigūs. Dabar jie žymiai nuolaidesni.

Padavimas mini, kad senovėje Lietuvoje gyvenę nepaprastai didelio ūgio stiprūs ir karingi vyrai – milpinai. Jie viskā galėję padaryti, ko neastengdavę paprasti vyrai. Milpinkapio viduryje yra iš akmenų išmūrytas rūsys, kuriame esęs palaidotas milpino vaikas. Jei tame Milpinkapy būtų palaidotas suaugęs milpinas, tai būtų buvęs padarytas daug didesnis kapas – milpinkapis. Milpinkapis buvo apaugęs tankiu lapuoėiu miėku. Nuo kapo buvo draudžiama kirsti medžius. Senais laikais tame Milpinkapyje vaidendavosi. Dabar nebesivaidena.

1944 m. birželio 22 d. papasakojo Pāsino k. (Ąilalės r.) 40 metų amžiaus gyventojas A. Raudonius

MEDVĒGALIO PILIAKALNIS

Nuo seno vakarais žmonės vengia lankytis ant Medvėgalio pilialaknio. Išmuėus dvyliktai valandai, prasiverianėios juodos landynės ir kaip numirėlio akys spoksanėios mėnesienos āviesoje. Nuo trimetų garsų ir arklų kanopų trenksmo sudrebės visas kalnas, o iš landynių pradėdā lėsti kaillais apsirengę barzdoti lietuviai. Prisiikiantys iš kapo ir krypiuoėiai. Jie susirenkā sulaužytus ārnavus ir ušverdanti žiauri, žūtbūtinė kova.

Visas kalnas drebės nuo trenksmo ir āauksmų. Tėčiau kalno papėdėje esā nieko negirdėti.

1939 m. uždė Ąilalės vidurinės mokyklos IV klasės mokinė Eugenija bymantaitė

ĀVENTAS MIŠKAS

Medvėgalyje buvęs āventas miėkas, o vaidilutės kūrendavusios āventā ugnā.

1944 m. birželio 3 d. uždė A. Badkys

Bilionio pilialaknis. Danutės Mukienės nuotrauka